

Android 16

Visuella anpassningar & talstöd

Innehåll

Android: operativa systemet i din smartphone	4
Ljust - Mörkt läge och Ljusstyrka.....	4
Ljust – Mörkt läge	4
Ljusstyrka / Adaptiv Ljusstyrka	5
Skärm och textstorlek.....	6
Skärmzoom (storlek för ikoner/appar)	6
Textstorlek och fet stil.....	7
Synlighetsförbättringar	7
Bakgrund	9
Förstoring: förstora appar/bilder/text	12
Tillgänglighetsgenvägar.....	14
Text-till-tal: Tillgänglighetsverktyg för Android	15
Uppläsningshastighet / Växla till Google talmotor.....	17
Google Assistenten	18
Vanliga frågeställningar till Google Assistenten.....	19
Läs upp vem ringer / svara samtal med sidoknappar	20
Läs upp text när du skriver	21
Smarta app:ar	21
Lookout – Assisterad syn.....	21
Lazarillo – GPS for Blind	22
Be My Eyes	23

Inställningar appen i Android

I detta häfte beskrivs hur man visuellt anpassar operativa systemet **Android 16** på en **Samsung S23 FE** smartphone och hur förstoringfunktionen och talstödet kan användas. Visuella anpassningar handlar om att justera teckenstorlek, färg och storlek av appar, mm. Det finns en hel del till av olika anpassningsmöjligheter i Android 16 som kan vara av intresse, det kan vara värt att granska övriga inställningsalternativ och experimentera med dem.

OBS! Android systemet används på flertals olika mobiler och är ofta anpassad efter mobiltillverkarens specifikationer. Av denna anledning är inte säkert att alla instruktioner i denna manual stämmer med din mobil om den inte är en Samsung S23 FE. Det kan t.ex. visa sig på så sätt att vissa inställningar inte är tillgängliga eller finns på olika ställen i Inställningar-appen.

Android: operativa systemet i din smartphone

Inställningar / Om telefonen / Programvaruinformation

16 är senaste versionen av Android.

För att kontrollera vilken version som är installerad på din telefon, gör följande:

1. Öppna Inställningar-appen.
 - a. Svep neråt från skärmens övre höger kant.
 - b. I kontrollpanelen som visas, välj kugghjulet längst till höger.
2. När Inställningar appen är öppen, svep längst ner och välj: "Om telefonen".
3. Välj "Programvaruinformation".
4. I rubriken "Android-version" framkommer vilken version är installerat.

Denna manual är skriven utifrån de alternativ som finns i version: **16**.

Ljust - Mörkt läge och ljusstyrka

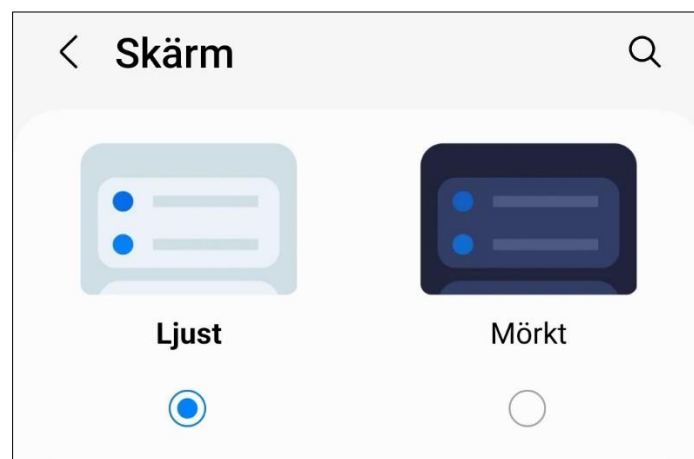
Inställningar / Skärm

Ljust – Mörkt läge

Öppna sökvägen:

1. Inställningar.
2. Skärm.

Nu visas följande bild:

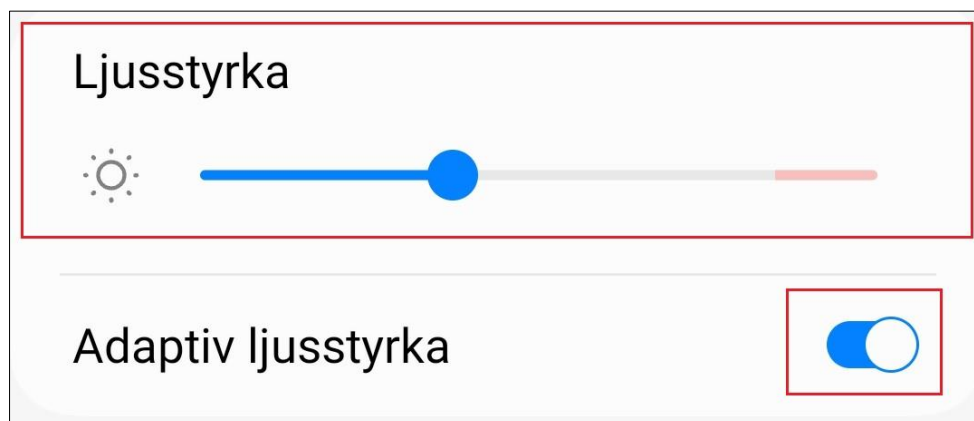

Välj det utseendet som passar dig. Ljust innebär att bakgrunden är vit och texten svart, mörkt innebär svart bakgrund och vit text. **OBS!** Inte alla appar kan visa mörkt läge.

Ljusstyrka / Adaptiv ljusstyrka

Inställningar / Skärm

1. Öppna Inställningar.
2. Välj "Skärm".
3. Justera ljusstyrkan på din Android genom att dra reglaget under rubriken: "Ljusstyrka".
4. Nedanför reglaget "Ljusstyrka" finns av/på knapp för "Adaptiv ljusstyrka". Om denna är påslagen då kommer mobilen att försöka anpassa ljusstyrkan efter hur mycket ljus finns runt om kring dig. Om du föredrar att ljusstyrkan inte ändras avaktivera denna inställning.

Skärm och textstorlek

Skärmzoom (storlek för ikoner/appar)

Inställningar / Skärm / Skärmzoom

1. Öppna Inställningar.
2. Välj Skärm.
3. Välj "Skärmzoom".
4. Nederst på skärmen finns reglage som kan användas för att justera visningsstorleken för text/appar/ikoner. När du använder reglaget visas förhandsgranskning av resultaten på skärmens övre del.

Textstorlek och fet stil

Inställningar / Skärm / Teckenstorlek och stil

På denna sökväg finns reglage för att justera teckenstorleken i Android.

Tilläggs vid justering av storleken är också möjligt att aktivera "Fet stil".

Synlighetsförbättringar

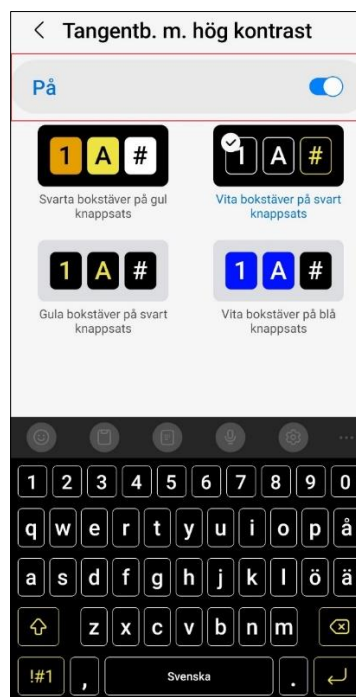
Inställningar / Tillgänglighet / Synlighetsförbättringar

På denna sökväg hittar du bl.a. följande alternativ:

- Tema med hög kontrast:
 - o Om du klickar på rubriken visas en skärm var du kan välja mellan 2 olika kontrastscheman: "Gul" eller "Blått". För att aktivera dem behöver du installera tillhörande app som visas när dem väljs.

- Teckensnitt m. hög kontrast:
 - När aktiverat visas alla menyalternativ i Android med skarpare text.
- Tangentbord m. hög kontrast:
 - Om du klickar på själva rubriken kan du välja mellan 4 olika kontrastlägen för ditt tangentbord.

- Färginvertering.
- Minska transparens och oskärpa.
- Ta bort animeringar... tilläggs vid flera alternativ.

Bakgrund

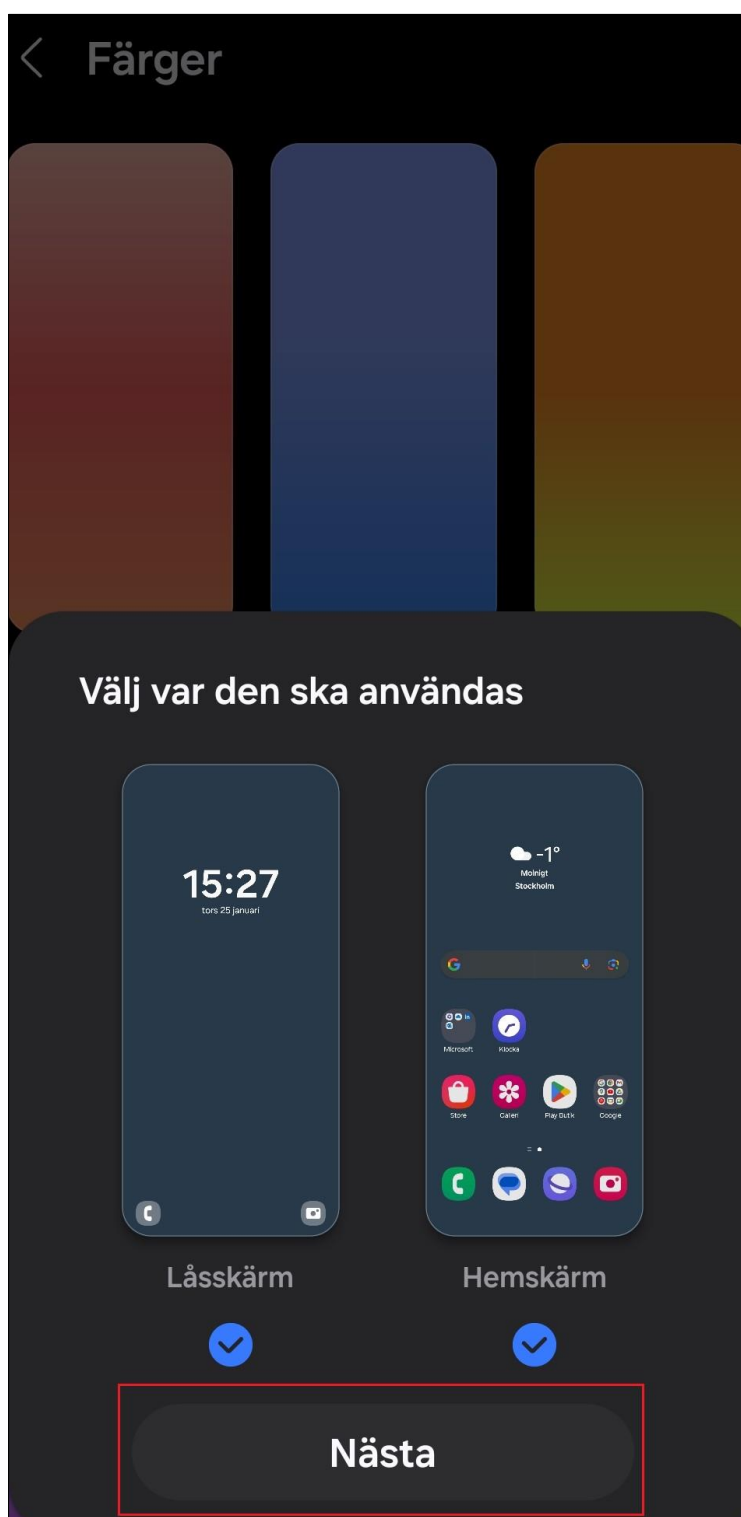
Inställningar / Bakgrund och stil / Bläddra bland mina bakgrunder

1. Öppna Inställningar-appen.
2. Välj Bakgrund och stil.
3. Välj "Ändra bakgrunder".
4. Svep neråt och välj rubriken: "Färger".
5. Nu visas följande alternativ:

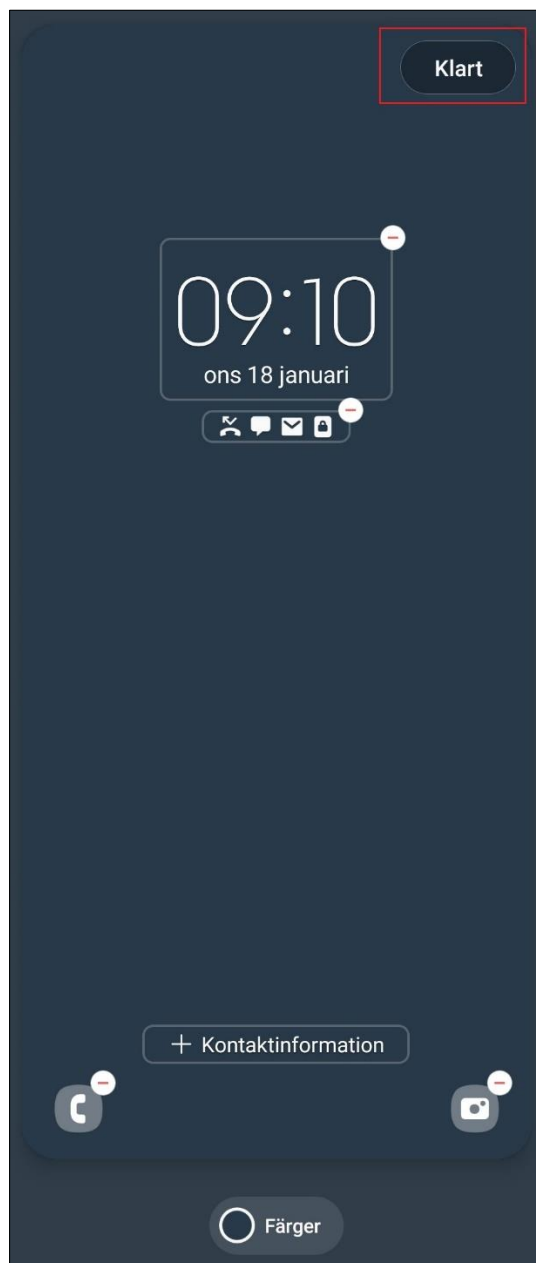

En svart bakgrund rekommenderas eftersom det kan vara lugnare för ögonen och även skapar tydligare kontrast.

6. När du har valt färgen, tryck då på "Nästa" knappen.

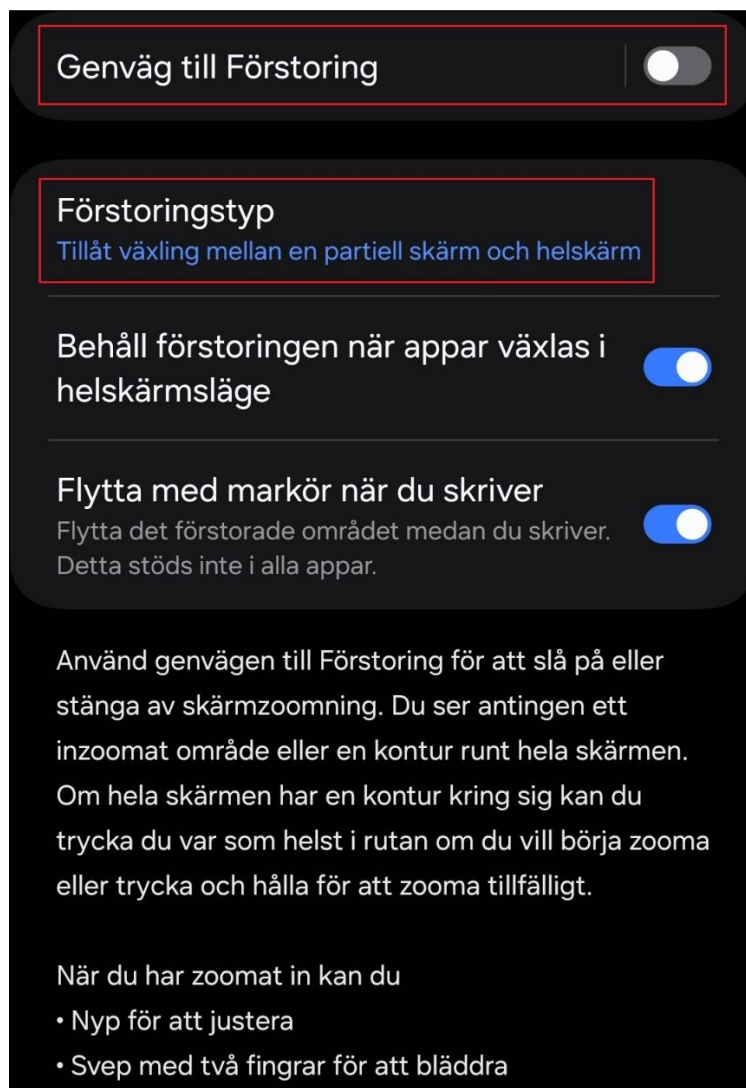
7. Nu visas förhandsgranskningen. Oavsett vilken färg du har initialt valt då kan du trycka på "Färger" knappen nederst på skärmen för att få fram alternativa färger och även justera färgtoningen. För att aktivera välj knappen "Klart" överst till höger på skärmen.

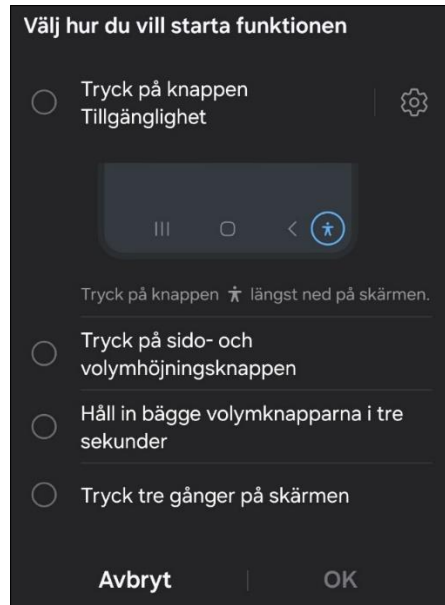
Förstoring: förstora appar/bilder/text

Inställningar / Tillgänglighet / Synlighetsförbättringar / Förstoring (övre alternativet)

Det finns x2 alternativ med namnet "Förstoring" i Synlighetsförbättringar-menyn. Det förra ger tillgång till inställningar för förstoring på skärmbilden, det andra aktiverar telefonens kamera för att förstora föremål. Välj övre alternativet och då visas denna skärmbild:

1. Klicka på rubriken: "Genväg till Förstoring".
2. Nu visas följande skärmbild:

3. Det kan vara praktiskt att använda alternativet: "Tryck tre gånger på skärmen" för att slå på förstoringen. Om det inte upplevs passande, prova då dem övriga två alternativen. När aktiverat går att aktivera förstoringen i alla appar med valt genväg.
4. När förstoring är aktiverat går att välja mellan förstoringssläge, dessa lägen kallas förstoringstyper. Välj rubriken "Förstoringstyper" för att växla mellan "Partiell skärm", "Helskärm" eller "... växling mellan en partiell skärm och helskärm".
Det är även möjligt att flytta rutan med att placera 2-fingrar i rutan och dra den runt men det kan göra det svårt att läsa av förstorade vyn.
5. För att reglera förstoringnivån använder vi 2-fingrar och nyper ihop eller drar isär dem inom zoomade området.
6. För att flytta skärmbilden i förstorat läge, (panorera) dra skärmbilden med 2-fingrar.

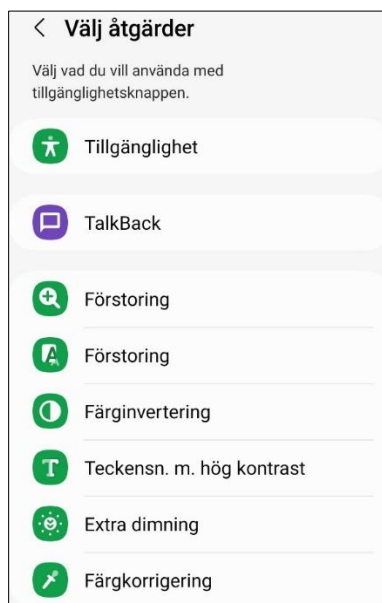
Tillgänglighetsgenvägar

Inställningar / Tillgänglighet / Avancerade inställningar

Tillgänglighetsgenvägar används för att slå på eller av valda

hjälpmedelsfunktioner. T.ex. kan vara praktiskt att kunna invertera färgerna på skärmen vid behov, detta kan göras med en "Tillgänglighetsgenväg".

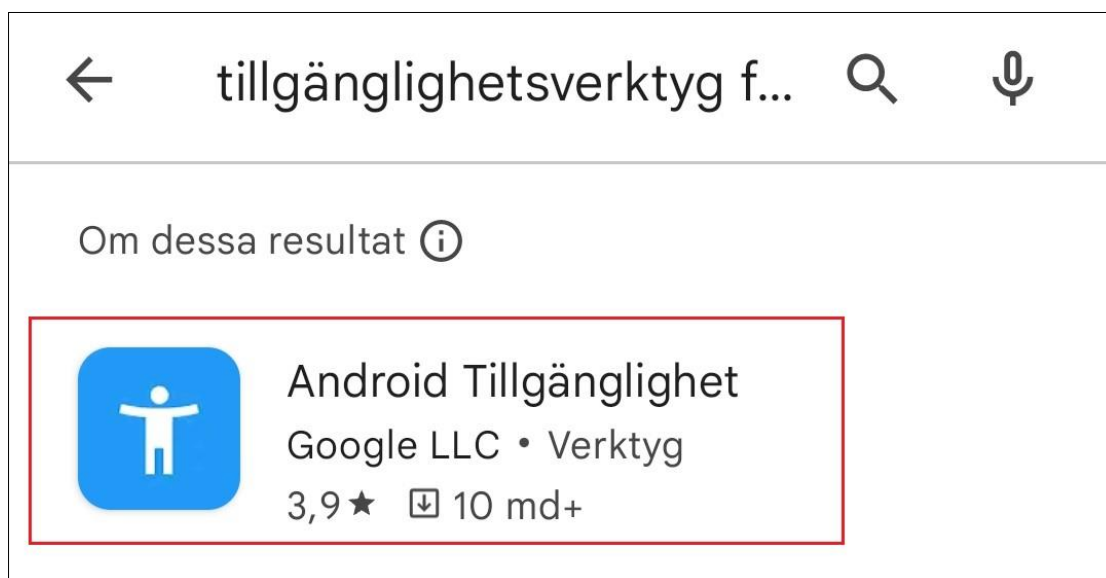
1. Öppna Inställningar-appen.
2. Välj "Tillgänglighet".
3. Välj: "Avancerade inställningar".
4. Välj "Tillgänglighetsknapp". När den är aktiverat visas en ikon nederst till höger på skärmen. När användaren trycker på ikonen aktiveras inställt hjälpmedelsfunktion. Det är möjligt att välja mellan flertals olika hjälpmedelsfunktioner.

5. Övriga två genvägarna ("Sido- och volymhöjningsknappen" och "Knapp för högre och lägre volym") erbjuder samma tillgänglighetsalternativ och "Tillgänglighetsknappen", det är upp till dig att välja vilket tillvägagångssätt känns bäst.

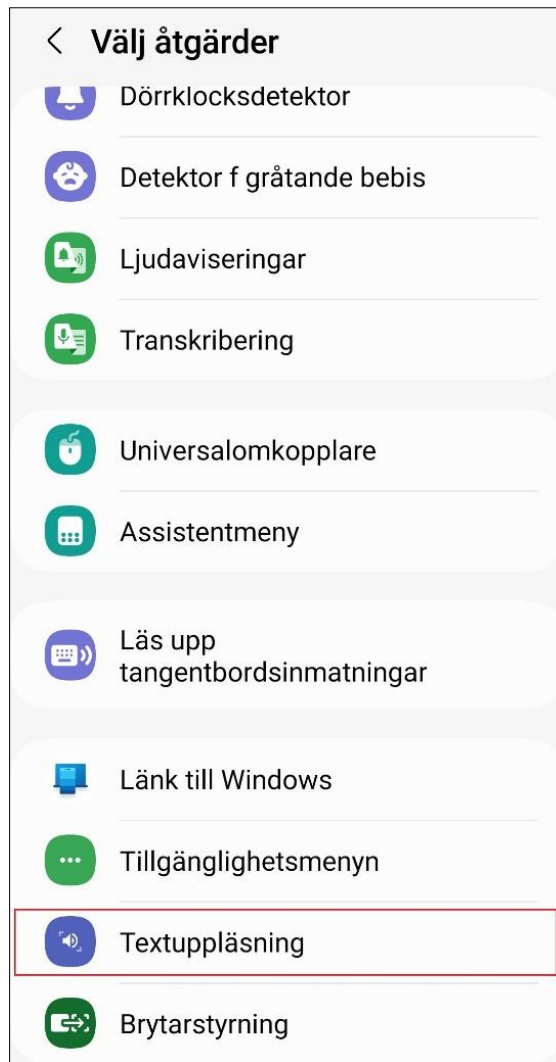
Text-till-tal: Tillgänglighetsverktyg för Android

För att kunna använda talstöd på svenska i Android behöver vi installera appen: "Android Tillgänglighet" som finns att ladda ner gratis på Google Play Store. Skriv: "Tillgänglighetsverktyg för Android" i sökfältet på Play Store för att hitta appen.

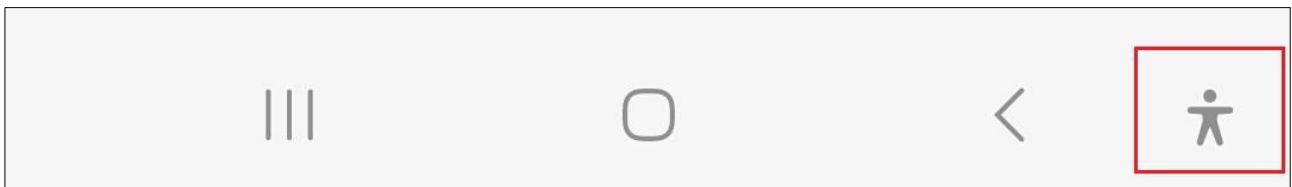

Appen "Android Tillgänglighet" innehåller både svensk talsyntes och nödvändiga inställningar för att kunna aktivera uppläsning av vald text. Att använda "talstöd" innebär att användaren vill kunna aktivera uppläsning av text vid behov, till exempel med tryckning på genvägar. En skärmläsare är däremot ett hjälpmedel som är utvecklat för individer som inte kan navigera visuellt på skärmen. Följande beskrivningar handlar om talstöd.

1. Öppna Inställningar-appen.
2. Välj: "Tillgänglighet".
3. Välj: "Avancerade inställningar".
4. Välj "Tillgänglighetsknapp".
5. Välj: "Välj åtgärder".
6. Bläddra neråt och välj alternativet "Textuppläsning".

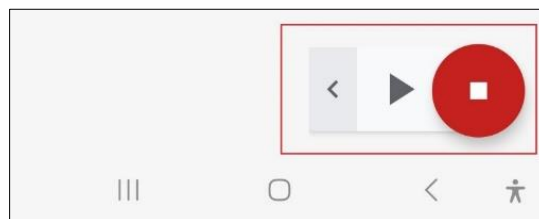

7. En dialogruta dyker upp var du behöver godkänna att textuppläsning-funktionen får full kontroll över telefonen. Detta är nödvändigt att godkänna för att textuppläsningen kan fungera. Välj därför: "Tillåt"
8. Nu är möjlighet att aktivera textuppläsning med att trycka på "Tillgänglighetsknappen" som sitter nederst i högra hörnet på skärmen.

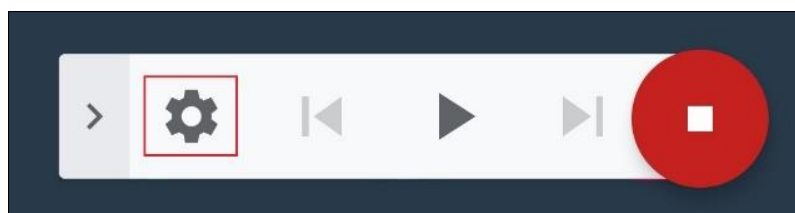
9. Vid tryckning på knappen visas en kontrollpanel för att styra uppläsningen, t.ex. för att pausa uppspelningen eller komma åt inställningar. Men i principen gör vi följande för att få text uppläst:
 - a. Tryck på Tillgänglighetsknappen.

- b. Tryck **på** ordet var du vill att läsningen ska börja.
- i. OBS! Textuppläsningen som standard läser stycke för stycke vilket innebär att även om mer text finns på skärmen då kommer läsningen stoppa efter varje stycke. Om du vill få all text på skärmen uppläst tryck på ordet och dra neråt tills du kommer till nedre delen av skärmen, lyft sedan fingret. Du kommer märka ett grönt sträck på skärmen vilket indikerar området som läsningen omfattar.
- c. Tryck på röda knappen om du vill avbryta uppläsningen.

Uppläsningshastighet / Växla till Google talmotor

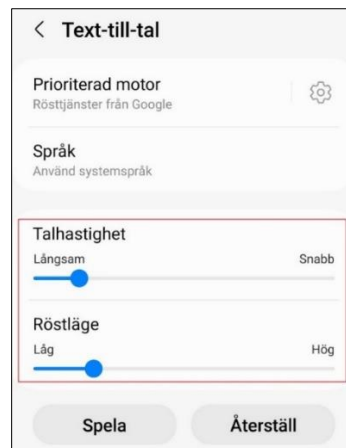
För att justera talhastigheten behöver vi öppna inställningarna för Text-till-tal funktionen. Tryck på Tillgänglighetsgenvägen och därefter på pilen till vänster om "Spela" knappen för att få tillgång till kugghjuls-ikonen som ger tillgång till inställningarna.

Nu visas "Inställningar för Textuppläsning" appen, välj rubriken: "Inställningar för text till tal".

Här går att justera via reglage både talhastigheten och röstläget. Lägg till önskade anpassningar, dessa aktiveras direkt.

Under rubriken: "Prioriterat motor" bör stå: "Rösttjänster från Google" eller "Taligenkänning och talsyntes från Google". Välj "Prioriterat motor" för ev. ändra inställningen.

Google Assistenten

På nya Android mobiler brukar Gemini AI assistenten var inställt som standard, men eftersom det inte verkar fungera på alla mobiler att använda Gemini på samma sätt som Google Assistenten då rekommenderas Google Assistenten istället. Med Google-assistenten kan du enkelt använda din telefon och dina appar – med hjälp av rösten. Skaffa Google-assistenten och få röststyrd hjälp.

Du kan få hjälp med att ställa in påminnelser och alarm, hantera ditt schema, hitta svar, navigera och styra smarta hemenheter när du inte är hemma* med mera. Om assistenten inte är installerat på din Android då kan du ladda ner appen från Google Play Store. Om den redan är installerat då kan du hålla intryckt "Hem" ikonen på skärmen för att starta assistenten. Första gången du använder Assistenten kommer du behöva godkänna att appen sparar viss information, mer information om vilken information sparas går att hitta på Google-hemsidan.

Vanliga frågeställningar till Google Assistenten

Google Assistenten kan svara på flertals frågor, söka efter information på nätet och utföra vissa funktioner. För att få mer information om vad Google Assistenten kan göra då är enklast att fråga den: "Vad kan du göra?" Här kommer några exempel på frågor som användare kan ställa.

- Vad är det för väder i dag?
- Hitta pizzerior i närheten.
- Har Åhléns öppet nu?
- Navigera hem.
- Planera dagen.
- Hur är trafiken till jobbet?
- Påminn mig om att jag ska tvätta i kväll. Påminn mig att jag ska ringa mamma varje söndag.
- När är mitt första möte i dag? Lägg till ett möte i min kalender.
- Avgår flyg 1463 med United Airlines i tid?
- Vem vann när Leksand spelade?
- Hur mycket är 20 procent av 80?
- Vad betyder "bifall"?
- Hur säger jag "Trevligt att träffas" på franska?
- Hur går det för Nordea A?

- Hur många kilometer är en mile?
- Sök efter semestertips.
- Hitta bilder på kattungar.
- Hur får man bort vinfläckar på en matta?
- Spela upp media.
- Spela upp lite jazzmusik.
- Spela upp det senaste avsnittet av This American Life.
- Spela upp nyheterna. Vad är senaste nytt på P1?
- Drömmer du? Vilken är din favoritfärg?
- Jag vill spela ett spel. Fråga mig något.

Läs upp vem ringer / svara samtal med sidoknappar

Inställningar / Tillgänglighet / Interaktion och färdighet / Svara på och avsluta samtal

1. Öppna Inställningar-appen.
2. Välj "Tillgänglighet".
3. Välj "Interaktion och färdighet".
4. Välj "Svara på och avsluta samtal".
 - a. Här kan du aktivera "Tryck volymhöjn.knappen för svar." och "Avsluta samtal med sidoknappen." Att kunna hantera samtal på det här sättet underlättar ofta.
5. Om vi också vill få uppläst vem som ringer, välj "Läs namnet på den som ringer"-rubriken.
6. Om du trycker på "Av/på" knappen till höger kan du välja mellan att namnet alltid är uppläst eller endast när du har Bluetooth-eller vanliga hörlurar tillkopplade.

Läs upp text när du skriver

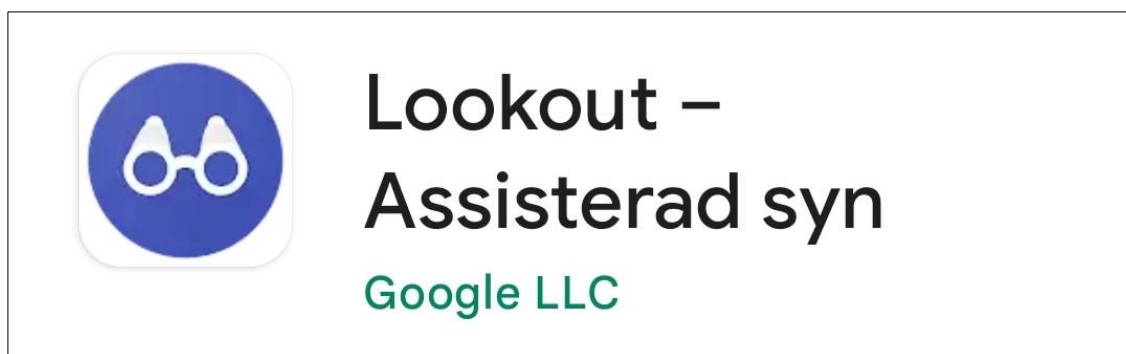
Inställningar / Tillgänglighet / Synlighetsförbättringar

För att få dem bokstäver och siffror som du skriver upplästa av talsyntes gör vi följande:

1. Öppna Inställningar-appen.
2. Välj "Tillgänglighet".
3. Välja "Synlighetsförbättringar".
4. Aktivera: "Läs upp tangentbordsinmatningar" med slå på av/på knappen. Standardinställningen är att endast tecken blir upplästa, men om du trycker på själva rubriken "Läs upp tangentbordsinmatningar" visas en dialogruta var du kan välja mellan olika alternativ. Granska vilka alternativ bäst möter dina behov.

Smarta app:ar

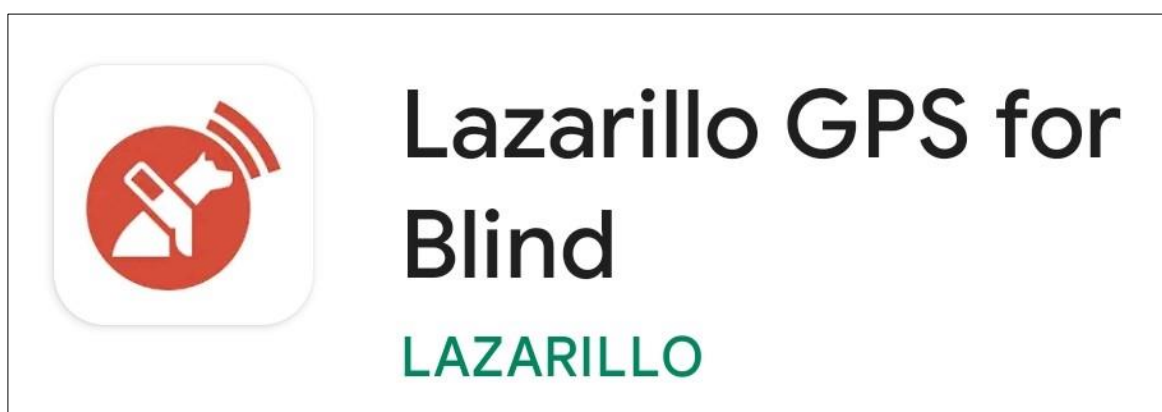
Lookout – Assisterad syn

Lookout använder datorseende för att hjälpa människor med nedsatt syn eller blindhet att utföra saker snabbare och lättare. Genom att använda telefonens kamera gör Lookout det lättare att få mer information om världen runt omkring och att utföra dagliga sysslor mer effektivt, till exempel att sortera post, ställa in matvaror med mera.

Lookout-appen erbjuder bland annat alternativet "Text" var du kan sikta telefonens kamera mot utskrivna texter för att få den uppläst med talsyntes, praktiskt för att få kortare texter upplästa. **OBS!** om du använder "Text" alternativet då kan du stoppa läsningen med att trycka på Hem-ikonen på din Android.

Lazarillo – GPS for Blind

Lazarillo-appen är den tillgängliga GPS-en för personer som är blinda eller har nedsatt syn! Det låter dig utforska världen omkring dig och skapa rutter med ljudvägledning.

Tyvärr har appen inte blivit översatt till svenska men möjligtvis kan den ändå vara ett komplement till din orientering eftersom talsyntesen ändå pratar svenska och berättar om svenska gatunamn.

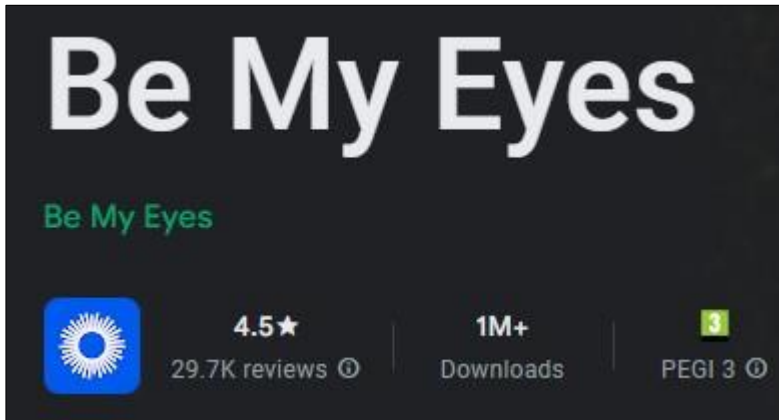
Med ett brett utbud av anpassningsmöjligheter och ett brett utbud av mobilitetsverktyg utvecklade med aktiv feedback från personer som är blinda, är Lazarillo lösningen för alla som vill navigera lättillgängligt.

När du rör dig kommer Lazarillo att berätta om platser i närheten, till exempel gatan du går på, närliggande korsningar, företag i närheten, transithållplatser och mer! Du kan till och med aktivera och inaktivera meddelanden om specifika platser i utforskningsmenyn.

Behöver du dirigera till en specifik plats? Inga problem. Med Lazarillo kan du bläddra igenom närliggande platser eller söka efter en specifik plats och ta

emot guidning tur för sväng till din destination. Du kan till och med spara dina favoritplatser för att enkelt komma åt dem när som helst.

Be My Eyes

Be My Eyes appen har funnits i några år för både Android och iPhone mobiler. Synskadade användare kan med appen ringa videosamtal till seende användare och fråga efter syntolkningar. Den seende användaren beskriver det som mobilkameran fångar.

Hösten 2023 släpptes en större uppdatering när företaget implementerade artificiell intelligens till appen med ChatGPT. Detta innebär att synskadade användare kan få syntolkningar utan att behöva ringa upp någon.

Be My Eyes är utan tvekan en app som är värt att prova!